Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
NICHOLASE EMILIOUA
přednesené dne 4. května 2023 [1]

Věc C-819/21

Staatsanwaltschaft Aachen
za účasti:
MD

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Landgericht Aachen (Zemský soud v Cáchách, Německo)]

„Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce – Rámcové rozhodnutí 2008/909/SVV – Justiční spolupráce v trestních věcech – Trest odnětí svobody uložený v členském státě, ve kterém podle názoru soudu ve vykonávajícím členském státě již soudní systém nezaručuje právo na spravedlivý proces – Možnost odmítnout výkon cizího rozhodnutí“

I. Úvod

1. MD je polským státním příslušníkem, který Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże (Okresní soud ve Štětíně-Prawobrzeže, Polsko) odsoudil k šestiměsíčnímu trestu odnětí svobody. Původní odklad tohoto trestu byl následně stejným soudem zrušen a za účelem výkonu tohoto trestu vydal Sąd Okregowy Szczecin (Krajský soud ve Štětíně, Polsko) evropský zatýkací rozkaz (dále jen „EZR“), na jehož základě byl MD v Německu zatčen. Německé orgány však výkon tohoto EZR odmítly z důvodu, že MD měl obvyklé bydliště v Německu. Příslušný polský soud proto německé orgány požádal o výkon trestu uloženého MD v souladu s režimem stanoveným rámcovým rozhodnutím 2008/909/SVV [2].

2. Landgericht Aachen (Krajský soud v Cáchách, Německo), předkládající soud v projednávané věci, žádá o objasnění, zda může takovou žádost odmítnout, a to s ohledem na situaci, která vznikla v důsledku kontroverzních reforem soudnictví v Polsku, které vedly k několika rozsudkům Soudního dvora. Tato situace vede předkládající soud k pochybnostem, zda za situace, kdy podle předkládajícího soudu všeobecné nedostatky ovlivňují právní stát a požadavek nezávislosti soudnictví tohoto členského státu, lze právo MD na spravedlivý proces považovat za zaručené.

[1] – Původní jazyk: angličtina.

[2] – Rámcové rozhodnutí Rady 2008/909/SVV ze dne 27. listopadu 2008 o uplatňování zásady vzájemného uznávání rozsudků v trestních věcech, které ukládají trest odnětí svobody nebo opatření spojená se zbavením osobní svobody, za účelem jejich výkonu v Evropské unii (Úř. věst. 2008, L 327, s. 27), ve znění rámcového rozhodnutí Rady 2009/299/SVV ze dne 26. února 2009 (Úř. věst. 2009, L 81, s. 24) (dále jen „rámcové rozhodnutí 2008/909“).

3. Předkládající soud se konkrétněji táže na použitelnost judikatury Soudního dvora týkající se rámcového rozhodnutí o EZR [3] na režim vzájemného uznávání zavedený rámcovým rozhodnutím 2008/909, podle které výkon takového EZR může výjimečně odmítnout nad rámec v tomto rámcovém rozhodnutí výslovně uvedených důvodů, pokud se po dvoufázovém přezkumu (jehož povaha bude v tomto stanovisku vysvětlena a diskutována) ukáže, že by takový výkon znamenal skutečné riziko porušení základního práva na spravedlivý proces zaručeného článkem 47 druhým pododstavcem Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“) [4]. V tomto ohledu předkládající soud žádá o objasnění podmínek, za nichž má být takový přezkum proveden, a vhodného časového bodu, ve vztahu ke kterému by měl být proveden.

II. Právní rámec

4. Článek 47 druhý pododstavec věta první Listiny stanoví, že „každý má právo, aby jeho věc byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem, předem zřízeným zákonem“.

5. V čl. 3 odst. 4 rámcového rozhodnutí 2008/909 je rovněž uvedeno, že jím „není dotčena povinnost ctít základní práva a zachovávat základní právní zásady zakotvené v článku 6 [SEU]“.

6. V čl. 4 odst. 1 písm. a) až c) uvedeného rámcového rozhodnutí jsou uvedeny tři různé kategorie vykonávajících členských států, kterým lze zaslat žádost o uznání rozsudku a výkon trestu. Žádost lze zaslat a) členskému státu státní příslušnosti odsouzené osoby, v němž tato osoba žije, nebo b) členskému státu státní příslušnosti, který není členským státem, v němž odsouzená osoba žije, ale do kterého bude vypovězena, jakmile bude propuštěna z výkonu trestu, na základě příkazu k vyhoštění nebo vypovězení obsaženého v rozsudku anebo v soudním či správním rozhodnutí nebo v jiném opatření přijatém v důsledku odsuzujícího rozsudku, nebo c) kterémukoli jinému členskému státu, než je členský stát uvedený v písmenu a) či b), jehož příslušný orgán souhlasí s tím, aby byly tomuto členskému státu rozsudek a osvědčení postoupeny.

7. Článek 8 odst. 1 stanoví, že „[p]říslušný orgán vykonávajícího státu uzná rozsudek postoupený v souladu s článkem 4 a postupem podle článku 5 a neprodleně přijme veškerá opatření nezbytná pro výkon trestu, nerozhodne-li se uplatnit některý z důvodů pro odmítnutí uznání nebo výkonu stanovených v článku 9“.

8. V čl. 9 odst. 1 písm. a) až l) rámcového rozhodnutí 2008/909 jsou uvedeny důvody, které umožňují „[p]říslušn[ému] orgán[u] vykonávajícího státu […] odmítnout uznání rozsudku a výkon trestu“.

III. Skutkový stav, původní řízení a předběžné otázky

9. MD je polský státní příslušník, jehož obvyklé bydliště je v Německu. Dne 7. srpna 2018 mu Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże (Okresní soud ve Štětíně-Prawobrzeże) uložil trest odnětí svobody v trvání šesti měsíců a výkon tohoto trestu podmíněně odložil (dále jen „původní rozsudek“). MD nebyl na jednání přítomen.

[3] – Rámcové rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy (Úř. věst. 2002, L 190, s. 1; Zvl. vyd. 19/06, s. 34) ve znění rámcového rozhodnutí Rady 2009/299/SVV ze dne 26. února 2009 (Úř. věst. 2009, L 81, s. 24) (dále jen „rámcové rozhodnutí o EZR“).

[4] – Viz zejména rozsudek ze dne 25. července 2018, Minister for Justice and Equality (Nedostatky soudního systému) [C-216/18 PPU, EU:C:2018:586; dále jen „rozsudek ve věci Minister for Justice and Equality (Nedostatky soudního systému)“].

10. Tentýž soud usnesením ze dne 16. července 2019 odklad zrušil a nařídil výkon trestu odnětí svobody.

11. Dne 17. prosince 2020 se Generalstaatsanwaltschaft Köln (Nejvyšší státní zastupitelství v Kolíně, Německo) rozhodlo EZR vydaný Sąd Okregowy Szczecin (Krajský soud ve Štětíně) nevykonat z důvodu, že MD měl obvyklé bydliště v Německu a proti svému předání polským úřadům vznesl námitky [5].

12. Dne 26. ledna 2021 zaslal Sąd Okregowy Szczecin (Krajský soud ve Štětíně) Generalstaatsanwaltschaft Berlin (Nejvyšší státní zastupitelství v Berlíně, Německo) ověřenou kopii původního rozsudku spolu s osvědčením uvedeným v článku 4 rámcového rozhodnutí 2008/909 za účelem výkonu uloženého trestu odnětí svobody. Tyto dokumenty byly předány územně příslušnému Staatsanwaltschaft Aachen (Státní zastupitelství v Cáchách, Německo; dále jen „SZ v Cáchách“).

13. Poté, co SZ v Cáchách vyslechlo MD a usoudilo, že podmínky pro výkon sporného trestu odnětí svobody jsou splněny, požádalo Landgericht Aachen (Krajský soud v Cáchách) o výkon původního rozsudku ve spojení s usnesením o zrušení odkladu výkonu trestu a uložení trestu odnětí svobody v délce šesti měsíců.

14. Předkládající soud si však klade otázku, zda může uznání sporných soudních rozhodnutí a výkon uloženého trestu odmítnout vzhledem k tomu, že podle jeho názoru objektivní, spolehlivé, konkrétní a řádně aktualizované údaje o situaci soudnictví v Polsku naznačují, že existují důvody se domnívat, že podmínky platné v době přijetí původního rozsudku a usnesení o zrušení zkušební doby byly (a nadále zůstávají) neslučitelné se zásadou právního státu zakotvenou v článku 2 SEU a požadavkem na soudcovskou nezávislost, která tvoří podstatu základního práva MD na spravedlivý proces podle čl. 47 druhého odstavce Listiny.

15. V této souvislosti se předkládající soud opírá o návrh Komise týkající se zjištění zřejmého nebezpečí závažného porušení zásady právního státu ze strany Polské republiky [6], o judikaturu týkající se nezávislosti polského soudnictví přijatou Soudním dvorem [7], Evropským soudem pro lidská práva a vnitrostátními soudy. Upozorňuje rovněž na několik situací, kdy se polské orgány domnívaly, že nejsou vázány předností unijního práva.

[5] – Předkládací rozhodnutí stanoví, že uvedené rozhodnutí bylo založeno na čl. 83b odst. 2 [bodu 2] Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen (zákon o mezinárodní právní pomoci v trestních věcech). Jeví se tedy, jak také uvádí Komise, že situace dotčená v původním řízení spadá do působnosti čl. 4 odst. 6 rámcového rozhodnutí o EZR. Toto ustanovení umožňuje odmítnout výkon EZR vydaného za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody, pokud se vyžádaná osoba zdržuje ve vykonávajícím členském státě, je jeho státním příslušníkem nebo zde má trvalé bydliště a tento stát se zaváže provést výkon trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody v souladu se svým vnitrostátním právem.

[6] – Návrh rozhodnutí Rady o zjištění zřejmého nebezpečí závažného porušení zásady právního státu ze strany Polské republiky, COM(2017) 835 final.

[7] – Rozsudky ve věci Minister for Justice and Equality (Nedostatky soudního systému); ze dne 5. listopadu 2019, Komise v. Polsko (Nezávislost obecných soudů) (C-192/18, EU:C:2019:924); ze dne 19. listopadu 2019, A. K. a další (Nezávislost kárného senátu Nejvyššího soudu) (C-585/18, C-624/18 a C-625/18, EU:C:2019:982); ze dne 2. března 2021, A. B. a další (Jmenování soudců Nejvyššího soudu – žaloby) (C-824/18, EU:C:2021:153); ze dne 15. července 2021, Komise v. Polsko (Režim kárné odpovědnosti soudců) (C-791/19, EU:C:2021:596); a ze dne 16. listopadu 2021, Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim a další (C-748/19 až C-754/19, EU:C:2021:931), jakož i projednávaný případ C-204/21 Komise v. Polsko.

16. Za těchto podmínek se Landgericht Aachen (Zemský soud v Cáchách) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„(1) Může soud vykonávajícího členského státu, který rozhoduje o prohlášení vykonatelnosti, na základě čl. 3 odst. 4 [rámcového rozhodnutí 2008/909] ve spojení s čl. 47 odst. 2 [Listiny] odmítnout uznání rozsudku jiného členského státu a výkon sankce uložené tímto rozsudkem podle článku 8 [rámcového rozhodnutí 2008/909], existují-li skutečnosti naznačující, že poměry v tomto členskému státě byly v době vydání rozhodnutí, které má být vykonáno, resp. s ním souvisejících následných rozhodnutí neslučitelné se základním právem na spravedlivý proces, jelikož samotný systém soudnictví v tomto členském státě již není v souladu se zásadou právního státu zakotvenou v článku 2 SEU?

(2) Může soud vykonávajícího členského státu, který rozhoduje o prohlášení vykonatelnosti, na základě čl. 3 odst. 4 [rámcového rozhodnutí 2008/909] ve spojení se zásadou právního státu zakotvenou v článku 2 SEU odmítnout uznání rozsudku jiného členského státu a výkon sankce uložené tímto rozsudkem podle článku 8 [rámcového rozhodnutí 2008/909], existují-li skutečnosti naznačující, že systém soudnictví v tomto členském státě není již v době rozhodnutí o prohlášení vykonatelnosti v souladu se zásadou právního státu zakotvenou v článku 2 SEU?

(3) V případě kladné odpovědi na první otázku:

Je nutno před odmítnutím uznání rozsudku soudu jiného členského státu a výkonu sankce uložené tímto rozsudkem s odkazem na čl. 3 odst. 4 [rámcového rozhodnutí 2008/909] ve spojení s čl. 47 odst. 2 [Listiny] z důvodu, že existují skutečnosti naznačující, že poměry v tomto členském státě nejsou slučitelné se základním právem na spravedlivý proces, jelikož samotný systém soudnictví v tomto členském státě již není v souladu se zásadou právního státu, v rámci druhé fáze přezkoumat, zda se poměry neslučitelné se základním právem na spravedlivý proces v dotčeném řízení konkrétně nepříznivě dotkly odsouzené osoby nebo osob?

(4) V případě, že odpověď na první nebo druhou otázku bude záporná v tom smyslu, že rozhodnutí o tom, zda jsou poměry v členském státě neslučitelné se základním právem na spravedlivý proces, jelikož samotný systém soudnictví v tomto členském státě již není v souladu se zásadou právního státu, nepřísluší vnitrostátním soudům, nýbrž Soudnímu dvoru Evropské unie:

Byl systém soudnictví v Polské republice dne 7. srpna 2018 nebo dne 16. července 2019, resp. je systém soudnictví Polské republiky v současnosti v souladu se zásadou právního státu zakotvenou v článku 2 SEU?“

17. Písemná vyjádření předložily vlády Nizozemska a Polska, jakož i Evropská komise. Tyto zúčastněné strany rovněž odpověděly na otázku, kterou jim položil Soudní dvůr.

IV. Analýza

18. Podstatou čtyř otázek předkládajícího soudu je upřesnění, zda a za jakých okolností může výjimečně odmítnout uznání rozsudku, který mu byl za účelem výkonu trestu odnětí svobody postoupen v souladu s režimem zavedeným rámcovým rozhodnutím 2008/909, z důvodů jiných než v tomto aktu pro tento účel výslovně uvedených, pokud by použití tohoto režimu v podstatě

vedlo k legitimizaci předchozího porušení práva na spravedlivý proces. Toto porušení podle předkládajícího soudu vyplývá z všeobecných nedostatků ovlivňujících nezávislost soudnictví vystavujícího členského státu, které znemožňují řádnou ochranu tohoto práva.

19. Na úvod své analýzy nejprve uvedu předběžné poznámky ke kontextu a obsahu předkládacího rozhodnutí (A). Položené otázky poté přezkoumám tak, že se nejprve zaměřím na nepsaný důvod pro výjimečné odmítnutí výkonu EZR, který Soudní dvůr v kontextu rámcového rozhodnutí o EZR rozvinul a který tuto žádost o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se konkrétně rámcového rozhodnutí 2008/909 inspiroval (B). Poté posoudím, zda a do jaké míry je tento nepsaný důvod použitelný na tento nástroj, který představuje další nástroj soudní spolupráce v trestních věcech v rámci Evropské unie, v souvislosti se kterým se tato otázka u Soudního dvora objevuje poprvé (C). Nakonec se zaměřím na otázku, k jakému časovému bodu by měl být tento nepsaný a výjimečný důvod uplatněn (D).

A. Úvodní poznámky ke kontextu a obsahu předkládacího rozhodnutí

20. Jak již bylo uvedeno, tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká uplatňování rámcového rozhodnutí 2008/909. Tento nástroj spadá do prostoru svobody, bezpečnosti a práva, který se řídí zásadou vzájemného uznávání a opírá se o vzájemnou důvěru, kterou členské státy musí mít v systémy trestního soudnictví ostatních členských států[8]. Stručně řečeno, tato vzájemná důvěra vyžaduje, aby každý členský stát předpokládal, že unijní právo, včetně jím zaručených základních práv, je ve všech ostatních členských státech dodržováno[9].

21. Z těchto stručných poznámek vyplývá, že rámcové rozhodnutí 2008/909 se z hlediska toho, co je v projednávaném případě relevantní, řídí stejnými obecnými zásadami jako rámcové rozhodnutí o EZR[10].

22. Jak vysvětlím podrobněji, toto rámcové rozhodnutí je postaveno na povinnosti EZR vykonat, s výhradou pouze taxativně uvedených důvodů pro odmítnutí. Soudní dvůr dal zároveň jasně najevo, že výkon EZR nemůže dotčenou osobu vystavit skutečnému nebezpečí, že budou porušena některá z jejích základních práv zaručených Listinou a, jak bylo rozhodnuto později, jeho použití nemůže legitimizovat určitá porušení, ke kterým již došlo. Aby tyto situace nenastaly, Soudní dvůr vypracoval další a nepsaný důvod pro odmítnutí výkonu EZR, který se však může uplatnit pouze za výjimečných okolností.

23. Soudní dvůr za účelem určení toho, zda takové okolnosti existují, vypracoval dvoufázový přezkum, který mají příslušné vnitrostátní orgány provádět. Stručně řečeno, tento přezkum vyžaduje jako *první* krok přezkoumání, zda ve vystavujícím členském státě existují systémové nebo všeobecné nedostatky, které mohou ovlivnit dotčené základní právo. Pokud ano, *druhý* krok přezkumu vyžaduje ověření, zda tyto systémové nebo všeobecné nedostatky představují skutečné nebezpečí porušení dotčeného základního práva nebo zda již dané právo konkrétním způsobem ovlivnily.

[8] – V tomto smyslu viz posudek 2/13 (Přistoupení Evropské unie k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod) ze dne 18. prosince 2014 (EU:C:2014:2454, bod 191 a citovaná judikatura).

[9] – Viz například rozsudek ze dne 22. února 2022 ve věci Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě) [C-562/21 PPU a C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, body 40 a 41 a citovaná judikatura, dále jen „rozsudek ve věci Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě)“].

[10] – V tomto smyslu v souvislosti s rámcovým rozhodnutím 2008/909 viz bod 5 odůvodnění a oznámení Komise – Příručka k předávání odsouzených osob a trestů odnětí svobody v Evropské unii (Úř. věst. 2019, C 403, s. 2), bod 1.2.

24. Rozumím tomu, že právě podobnost zásad, na nichž je založena soudní spolupráce podle rámcového rozhodnutí o EZR na straně jedné a rámcového rozhodnutí 2008/909 na straně druhé, byla pro předkládající soud podnětem ke zkoumání, zda se nepsaný důvod uvedený výše uplatní rovněž v kontextu tohoto rámcového rozhodnutí. Zároveň chápu, že jisté rozdíly mezi těmito nástroji předkládající soud vedou k otázce, zda se tento důvod uplatní za stejných podmínek.

25. Vedle hlavní a implicitní otázky týkající se použitelnosti nepsaného důvodu pro výjimečné odmítnutí výkonu EZR rozvinutého v judikatuře Soudního dvora, která se týká rámcového rozhodnutí o EZR, vznáší předkládající soud výslovně nebo implicitně čtyři konkrétní otázky, které lze vyložit následovně.

26. Zaprvé se táže, zda je možné, aby se dvoufázový přezkum požadovaný v souvislosti s předmětným nepsaným a výjimečným důvodem omezil na první krok, anebo je nutné provést i druhý krok a ověřit, zda zjištěné nedostatky týkající se nezávislosti soudů vystavujícího členského státu ovlivnily základní právo MD na spravedlivý proces před odmítnutím výkonu rozsudku soudu tohoto jiného členského státu (třetí otázka ve spojení s první a druhou otázkou).

27. Zadruhé má předkládající soud za konkrétních okolností projednávané věci pochybnosti, pokud jde o časový bod, ve vztahu k němuž by měl být tento přezkum proveden: zda jde o okamžik, kdy byl vydán původní rozsudek ukládající trest, nebo o okamžik, kdy byl odklad výkonu trestu zrušen (první otázka), nebo o okamžik, kdy má vykonávající orgán rozhodnout o uznání rozsudku a výkonu trestu (druhá otázka).

28. Konečně si předkládající soud není jist, zda posouzení situace týkající se soudů vystavujícího členského státu je věcí vnitrostátního soudu nebo jde o otázku týkající se „výkladu Smluv“, která je vyhrazena Soudnímu dvoru. V posledně uvedeném případě se předkládající soud táže, zda tento soudní systém byl k rozhodným datům v souladu se zásadou právního státu (čtvrtá otázka).

29. Jak již bylo uvedeno, těmito otázkami se budu společně zabývat v následujících částech tohoto stanoviska, přičemž zaprvé připomenu historii vzniku nepsaného důvodu pro výjimečné odmítnutí výkonu EZR, následně se budu věnovat jeho použitelnosti a podmínkám jeho použití na rámcové rozhodnutí 2008/909, včetně – zatřetí – příslušného časového rámce.

B. Nepsaný důvod pro výjimečné odmítnutí výkonu EZR

30. Soudní dvůr nepsaný důvod pro výjimečné odmítnutí výkonu EZR zavedl ve svém rozsudku ve věci Aranyosi a Căldăraru [11], v němž se mělo za to, že předání dotčených osob s sebou nese riziko, že vzhledem k systémovým nedostatkům ve vězeňských podmínkách ve vystavujícím členském státě budou tyto osoby vystaveny porušení absolutního zákazu nelidského nebo ponižujícího zacházení [12].

31. V této souvislosti Soudní dvůr připomněl, že členské státy jsou v zásadě povinny EZR vykonat [13], pouze s výhradou důvodů pro povinné a fakultativní odmítnutí jeho výkonu, taxativně stanovených v článcích 3, 4 a 4a rámcového rozhodnutí o EZR. Žádný z důvodů uvedených

[11] – Rozsudek ze dne 5. dubna 2016, Aranyosi a Căldăraru (C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198; dále jen „rozsudek ve věci Aranyosi a Căldăraru“).

[12] – Jak jej upravuje článek 4 Listiny.

[13] – Jak je stanoveno v čl. 1 odst. 2 rámcového rozhodnutí o EZR.

v těchto ustanoveních se na projednávanou situaci nevztahoval. Soudní dvůr však shledal, že výkon EZR lze za výjimečných okolností rovněž odmítnout, pokud jsou *zaprvé* zjištěny systémové nebo všeobecné nedostatky, které mohou mít vliv na ochranu dotčeného základního práva, a *zadruhé* existují vážné důvody se domnívat, že osoba dotčená EZR bude vystavena skutečnému nebezpečí, že její základní právo bude porušeno, bude-li předána [14].

32. Soudní dvůr použití tohoto nepsaného důvodu pro výjimečné odmítnutí výkonu EZR – a dvoufázového přezkumu, na kterém spočívá – potvrdil ve svém rozsudku ve věci Minister for Justice and Equality (Nedostatky soudního systému) v kontextu základního práva na spravedlivý proces před nezávislým soudem, jak je stanoveno v čl. 47 druhém odstavci Listiny. Z tohoto rozsudku vyplývá, že vykonávající justiční orgán může upustit od výkonu EZR, pokud *zaprvé* na základě objektivních, spolehlivých, přesných a řádně aktualizovaných údajů o fungování soudního systému ve vystavujícím členském státě shledá, že existuje skutečné nebezpečí, pokud jde o nedostatek nezávislosti soudů tohoto členského státu v důsledku systémových nebo všeobecných nedostatků, že může dojít k porušení základního práva na spravedlivý proces, a *zadruhé* za konkrétních okolností projednávané věci existují závažné důvody se domnívat, že vyžádaná osoba bude po svém předání tomuto nebezpečí vystavena [15].

33. Soudní dvůr ve svých rozsudcích ve věcech Openbaar Ministerie (Nezávislost vystavujícího justičního orgánu) [16] a Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě) [17] potvrdil, že pokud je vnitrostátní soud přesvědčen, že první podmínka dvoufázového přezkumu je splněna, je *ještě* nutné přistoupit ke druhému kroku a posoudit okolnosti konkrétní situace.

34. Dále, i když použití nepsaného důvodu pro výjimečné odmítnutí výkonu EZR bylo původně posuzováno ve vztahu ke skutkovým okolnostem, ve vztahu k nimž bylo relevantní zkoumat pouze *potenciální* porušení dotčeného základního práva („skutečné nebezpečí“), Soudní dvůr upřesnil, že tento důvod se vztahuje také na situace, které zahrnují důkazy o *minulém* porušení (kdy byl dotčený EZR vydán za účelem výkonu trestu odnětí svobody uloženého v trestním řízení, které bylo konkrétně ovlivněno zjištěnými systémovými nebo všeobecnými nedostatky, pokud jde o nezávislost soudnictví vystavujícího členského státu) [18].

C. Nepsaný důvod pro výjimečné odmítnutí výkonu EZR a rámcové rozhodnutí 2008/909

35. Než přejdu k hlavní otázce, zda se nepsaný důvod pro výjimečné odmítnutí výkonu EZR vztahuje *mutatis mutandis* i na rámcové rozhodnutí 2008/909 (2), vyjádřím se k tomu, zda je taková úvaha pro situaci v původním řízení vůbec relevantní. Relevantní by to skutečně mělo být pouze v případě, že se předkládající soud nachází v situaci, kdy právní režim tohoto nástroje ukládá *povinnost* rozsudek uznat a sporný trest vykonat (1).

[14] – Viz rozsudek ve věci Aranyosi a Căldăraru, body 94 a 104. Viz také rozsudky ze dne 25. července 2018, Generalstaatsanwaltschaft (Vězeňské podmínky v Maďarsku) (C-220/18 PPU, EU:C:2018:589), a ze dne 15. října 2019, Dorobantu (C-128/18, EU:C:2019:857).

[15] – Rozsudek ve věci Minister for Justice and Equality (Nedostatky soudního systému), body 61 a 68.

[16] – Rozsudek ze dne 17. prosince 2020, Openbaar Ministerie (Nezávislost vystavujícího justičního orgánu) [C-354/20 PPU a C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, zejména body 60 a 61, dále jen „rozsudek ve věci Openbaar Ministerie (Nezávislost vystavujícího soudního orgánu)“].

[17] – Rozsudek ve věci Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě), bod 66.

[18] – Tamtéž, body 83, 86 a 102. Jak podotýká nizozemská vláda, tento rozsudek byl vynesen poté, co bylo dne 30. prosince 2021 vydáno předkládací rozhodnutí v této věci. Viz však také rozsudek ve věci Openbaar Ministerie (Nezávislost vystavujícího justičního orgánu), bod 68.

1. K existenci povinnosti uznat rozsudek a vykonat trest

36. Připomínám, že nepsaný důvod pro výjimečné odmítnutí výkonu EZR byl vytvořen s cílem zabránit skutečnému nebezpečí porušení některých základních práv chráněných Listinou (nebo zabránit tomu, aby takové porušení bylo následně legitimizováno), což v případě nutnosti vede k výjimce z *povinnosti* EZR vykonat.

37. Aby byl tento důvod relevantní v kontextu rámcového rozhodnutí 2008/909, je třeba určit, že vykonávající orgán se nachází v situaci, kdy je povinen uznat rozsudek, který mu byl postoupen, a vykonat trest uložený tímto rozsudkem. Ne všechny případy, na které se tento nástroj vztahuje, však takovou povinnost zakládají.

38. Tento nástroj totiž rozlišuje mezi různými situacemi v závislosti na vztahu mezi dotčenou odsouzenou osobou a členským státem, kterému byla žádost o uznání zaslána.

39. Podle čl. 4 odst. 1 rámcového rozhodnutí 2008/909 může vystavující členský stát za tímto účelem zaslat žádost: a) členskému státu státní příslušnosti odsouzené osoby, v němž tato osoba žije; b) členskému státu státní příslušnosti, který není členským státem, v němž odsouzená osoba žije, ale do kterého bude vypovězena, jakmile bude propuštěna z výkonu trestu; nebo c) kterémukoli jinému členskému státu, jehož „příslušný orgán souhlasí s tím, aby byly tomuto členskému státu rozsudek a osvědčení postoupeny“.

40. Jinými slovy, zatímco první dva scénáře vytvářejí povinnost rozsudek uznat a výkon sporného trestu provést, třetí je podmíněn souhlasem, který může, ale nemusí být udělen [19]. V důsledku toho tento třetí scénář sám o sobě nezakládá povinnost v tomto smyslu zaslané žádosti vyhovět.

41. Předkládací rozhodnutí obsahuje vysvětlení, že MD je státním příslušníkem vystavujícího členského státu a rezidentem vykonávajícího členského státu. Toto vysvětlení patrně naznačuje, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu, že není (rovněž) státním příslušníkem posledně uvedeného státu. Podle mého názoru však toto rozlišení stanovené v čl. 4 odst. 1 rámcového rozhodnutí 2008/909 každopádně přestává být relevantní, pokud byla žádost o uznání podána po odmítnutí výkonu EZR ve smyslu čl. 4 odst. 6 rámcového rozhodnutí o EZR. Podle tohoto ustanovení, jak již bylo uvedeno, totiž vykonávající členský stát může odmítnout výkon EZR pouze v případě, že se zaváže výkon sporného trestu provést [20].

42. Ze spisu jsem vyrozuměl, že právě toto je dle všeho situace v původním řízení [21], která se obecně odráží v článku 25 rámcového rozhodnutí 2008/909, podle něhož „ustanovení [tohoto nástroje], jsou-li slučitelná s [rámcovým rozhodnutím o EZR], [se použijí] obdobně na výkon trestů v případech, kdy se členský stát zavázal provést výkon trestu v případech podle čl. 4 odst. 6 [rámcového rozhodnutí o EZR]“.

43. Jsem toho názoru, že pokud by vykonávající členský stát byl na základě čl. 4 odst. 1 písm. c) rámcového rozhodnutí 2008/909 oprávněn uznání rozsudku odmítnout poté, co odmítl vykonat EZR na základě čl. 4 odst. 6 rámcového rozhodnutí o EZR, vedlo by to k situaci, která je

[19] – Jak je rovněž vysvětleno v oznámení Komise – Příručka k předávání odsouzených osob a trestů odnětí svobody v Evropské unii (Úř. věst. 2019, C 403, s. 2), dále jen „Příručka k předávání“, body 2.3.4. a 2.5. Podle čl. 4 odst. 7 rámcového rozhodnutí 2008/909 však členské státy mohou od požadavku svého souhlasu v situacích popsaných v tomto ustanovení upustit.

[20] – Viz poznámka pod čarou č. 5 výše. Cíl tohoto ustanovení rámcového rozhodnutí o EZR je totožný s účelem rámcového rozhodnutí 2008/909 vyjádřeným v čl. 3 odst. 1 tohoto rámcového rozhodnutí, totiž usnadnit opětovné začlenění odsouzených osob do společnosti. Viz rozsudek ze dne 13. prosince 2018, Sut (C-514/17, EU:C:2018:1016, bod 33 a citovaná judikatura).

[21] – Viz bod 11 a poznámka pod čarou č. 5 výše.

s posledně jmenovaným nástrojem neslučitelná [22]. Domnívám se proto, že pokud je žádost o uznání a výkon podána v tomto konkrétním kontextu, neponechává žádný prostor pro uvážení, i když by jinak daná situace spadala do oblasti diskreční pravomoci uvedené v čl. 4 odst. 1 písm. c) rámcového rozhodnutí 2008/909 [23].

44. Za těchto okolností je třeba podrobněji zkoumat, zda se výše uvedený nepsaný a výjimečný důvod na tento nástroj vztahuje a za jakých podmínek.

2. Použitelnost nepsaného důvodu pro výjimečné odmítnutí výkonu EZR na rámcové rozhodnutí 2008/909

45. Posouzení této otázky začnu připomenutím své dřívější poznámky, že rámcové rozhodnutí 2008/909 je, stejně jako rámcové rozhodnutí o EZR, nástrojem v prostoru svobody, bezpečnosti a práva.

46. Zadruhé, jak již bylo uvedeno, stejně jako rámcové rozhodnutí o EZR se uvedené rozhodnutí opírá o zásadu vzájemného uznávání, která sama o sobě vyplývá ze vzájemné důvěry, kterou by členské státy měly mít ve své právní řády. Tato vzájemná důvěra vyžaduje, aby s výjimkou výjimečných okolností členské státy vycházely z toho, že všechny ostatní členské státy dodržují unijní právo a základní práva unijním právem uznaná [24].

47. Proto zatřetí zpravidla platí, že ukládá-li tento nástroj vykonávajícímu orgánu povinnost rozsudek uznat a výkon trestu provést, žádosti podané v tomto smyslu by mělo být podle čl. 8 odst. 1 rámcového rozhodnutí 2008/909 vyhověno pouze s výhradou důvodů k odmítnutí taxativně uvedených v čl. 9 odst. 1 uvedeného nástroje [25]. Mám za to, že žádný z těchto důvodů se na věc v původním řízení nevztahuje [26].

48. Jak však bylo připomenuto, vzájemná důvěra neznamená důvěru slepou [27]. Unijní právo musí být vždy vykládáno v souladu s Listinou tak, aby nedocházelo k situacím, kdy by jeho použití vedlo ke skutečnému nebezpečí porušení základních práv v ní zaručených, nebo, což je relevantní v projednávané věci, kdy by jeho použití legitimizovalo určité situace, kdy k takovému porušení již došlo. Tato myšlenka je zachycena v doložce o „základních právech“ stanovené v čl. 3 odst. 4

[22] – Tento výklad potvrzuje i struktura standardního formuláře uvedeného v příloze I rámcového rozhodnutí 2008/909, který musí být spolu s rozsudkem, který má být uznán, předán vykonávajícímu členskému státu. V rubrice g) tohoto formuláře je vyžadováno, aby vystavující orgán uvedl, který ze scénářů uvedených v čl. 4 odst. 1 rámcového rozhodnutí 2008/909, jak jsou popsány v bodě 39 tohoto stanoviska, se použije. Zároveň se uvádí, že tuto rubriku není třeba vyplňovat, jestliže vystavující orgán vyplněním rubriky f) potvrdí, že žádost představuje následnou reakci na situaci spadající pod čl. 4 odst. 6 rámcového rozhodnutí o EZR.

[23] – Viz bod 39 výše.

[24] – Viz výše, poznámky pod čarou 8 a 9.

[25] – Jinými slovy, zatímco povinnost vykonat je pravidlem, rozhodnutí nevykonat je výjimkou. Pokud jde o rámcové rozhodnutí o EZR, viz naposledy rozsudek ze dne 23. března 2023, LU a PH (Zrušení odkladu) (C-514/21 a C-515/21, EU:C:2023:235, dále jen „rozsudek ve věci LU a PH“, body 47 a 77 a citovaná judikatura).

[26] – Podle mého porozumění nebylo pro německé orgány, když se rozhodly EZR nevykonat, relevantní, že se soudní proces s MD konal v jeho nepřítomnosti, a s ohledem na podmínky, za kterých je možné v takové situaci uznání rozsudku a výkon trestu odmítnout v souladu s čl. 9 odst. 1 písm. i) rámcového rozhodnutí 2008/909, to není relevantní ani pro tento případ.

[27] – Viz Lenaerts, K. „La vie après l’avis: exploring the principle of mutual (yes not blind) trust“, *Common Market Law Review*, roč. 54, č. 3, 2017, s. 805 až 840, a Mitsilegas, V., „Mutual Recognition and Fundamental Rights in EU Criminal Law“, v Iglesias Sánchez, S. a González Pascual, M., *Fundamental Rights in the EU Area of Freedom, Security and Justice*, Cambridge University Press, 2021, s. 253 až 271, zvl. s. 270 a 271.

rámcového rozhodnutí 2008/909, která stejně jako čl. 1 odst. 3 rámcového rozhodnutí o EZR stanoví, že tímto rámcovým rozhodnutím není dotčena povinnost ctít základní práva a zachovávat základní právní zásady zakotvené v článku 6 SEU [28].

49. Z judikatury Soudního dvora uvedené v předchozí části tohoto stanoviska vyplývá, že, pokud by výkon EZR vedl k výkonu trestu, který byl uložen v rámci trestních řízení ovlivněných systémovými nebo všeobecnými nedostatky, pokud jde o nezávislost soudnictví vystavujícího členského státu, což mělo konkrétní dopad na rozhodování v dané trestní věci, znamenalo by to legitimizaci porušení práva dotčené osoby na spravedlivý proces [29].

50. Vzhledem k tomu, že rámcové rozhodnutí 2008/909 a rámcové rozhodnutí o EZR fungují na stejném základě vzájemné důvěry a vzájemného uznávání, což může vést k účinnému výkonu trestu odnětí svobody, mám za to, že nepsaný důvod umožňující žádost učiněnou příslušným orgánem jiného členského státu výjimečně odmítnout se musí vztahovat na oba tyto nástroje. Praktická aplikace obou nástrojů totiž může vést k situaci, kdy je nutné předejít negativním důsledkům popsaným obecně v předchozím bodě.

51. Kromě toho mě podobnost základních prvků těchto nástrojů vede k názoru, že předmětný nepsaný důvod musí být použit za stejných podmínek bez ohledu na to, který z těchto dvou nástrojů je uplatněn. To znamená, jak také navrhují nizozemská a polská vláda a Komise, že uplatnění tohoto důvodu musí spočívat na stejném dvoufázovém přezkumu, který Soudní dvůr rozvinul v kontextu rámcového rozhodnutí o EZR. Skutečně – podobně jako v této souvislosti poznamenal Soudní dvůr – jsem toho názoru, že bez ohledu na to, jak závažné mohou systémové nebo všeobecné nedostatky být, pouhá skutečnost, že existují, nemusí mít nezbytně vliv na všechna rozhodnutí, která soudy dotčeného členského státu mohou v každém jednotlivém případě přijmout [30].

52. To je důvod, proč je nezbytná druhá a individualizovaná fáze přezkumu podle rámcového rozhodnutí o EZR, a proto je také nezbytná v kontextu rámcového rozhodnutí 2008/909.

53. Toto zjištění není podle mého názoru ovlivněno ani rozsudkem Soudního dvora ve věci OG a PI (Státní zastupitelství v Lubeku a Cvikově) [31], ani tím, že v rámcovém rozhodnutí 2008/909 neexistuje ustanovení odpovídající bodu 10 odůvodnění rámcového rozhodnutí o EZR. Předkládající soud se na podporu svého názoru, že použití prvního kroku přezkumu postačuje, opírá o oba tyto prvky.

54. Pokud jde zaprvé o rozhodnutí ve věci OG a PI (Státní zastupitelství v Lubeku a Cvikově), Soudní dvůr v tomto rozsudku vysvětlil, stručně řečeno, jaké požadavky musí „vystavující justiční orgán“ ve smyslu rámcového rozhodnutí o EZR splňovat, aby byl považován za „nezávislý“ a tudíž mohl vydávat EZR způsobilý vyvolat právní účinky, které s ním unijní právo spojuje. Státní zastupitelství dotčená v těchto věcech tyto požadavky nesplňovala, což je diskvalifikovalo z postavení „vystavujícího justičního orgánu“ ve smyslu rámcového rozhodnutí o EZR.

28 – Viz bod 13 odůvodnění rámcového rozhodnutí 2008/909.

29 – Viz v tomto smyslu rozsudky ve věci Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě), body 83, 86 a 102 a ve věci Openbaar Ministerie (Nezávislost vystavujícího justičního orgánu), bod 68.

30 – Viz například rozsudek ve věci Openbaar Ministerie (Nezávislost vystavujícího justičního orgánu), bod 42.

31 – Viz rozsudek ze dne 27. května 2019, OG a PI (Státní zastupitelství v Lubeku a Cvikově) (C-508/18 a C-82/19 PPU, EU:C:2019:456).

55. V reakci na tento rozsudek byl Soudní dvůr postaven před otázku, zda závěr, k němuž v uvedené věci dospěl, znamená, že v případě zjištění systémových nebo všeobecných nedostatků, které ovlivňují nezávislost soudní moci, tyto všeobecné nedostatky implikují, že *všechny* soudy dotčeného členského státu ztrácí svůj status „vystavujícího justičního orgánu“, což by pak vykonávající orgán zbavilo nutnosti provést druhý krok přezkumu, který je základem pro uplatnění nepsaného důvodu pro výjimečné odmítnutí výkonu EZR [32].

56. Soudní dvůr odpověděl záporně. Objasnil, že závěr dosažený v rozsudku ve věci OG a PI (Státní zastupitelství v Lubeku a Cvikově) nespočíval na systémových nebo všeobecných nedostatcích dotčeného vnitrostátního systému, ale na skutečnosti, že státní zastupitelství dotčená v uvedené věci byla umístěna do vztahu právní podřízenosti vůči moci výkonné, která jim mohla nařizovat, zda má být v daném případě EZR vystaven, či nikoli [33].

57. Naproti tomu situace, které vedly k vytvoření výše uvedeného nepsaného důvodu pro výjimečné odmítnutí výkonu EZR, zahrnují scénář, kdy byl EZR vydán *soudem*, o jehož strukturální nezávislosti na moci výkonné nelze *prima facie* pochybovat právě z toho důvodu, že se jedná o soud, a nikoli o státního zástupce. Z judikatury Soudního dvora vyplývá, že tento předpoklad může být testován pouze ve výjimečné situaci systémových nebo všeobecných nedostatků soudního systému jako takového, které vyvolávají pochybnosti o tom, jak soudy, které jsou součástí tohoto systému, *skutečně* fungují. Protože však takové systémové nebo všeobecné nedostatky mohou mít v rámci dotčeného soudního systému různý dopad, je nutné prokázat nejen to, že existují (první krok), ale také to, že mohou konkrétní projednávaný případ ovlivnit nebo jej již ovlivnily (druhý krok).

58. Stejné odůvodnění se podle mého názoru musí uplatnit v kontextu rámcového rozhodnutí 2008/909. Fungování tohoto nástroje je založeno na vzájemném uznávání rozsudků vydaných soudy členských států, o jejichž nezávislosti nelze s výjimkou výjimečných okolností pochybovat. Jelikož – jak již bylo uvedeno – mohou mít tyto výjimečné okolnosti rozdílný dopad napříč soudnictvím dotčeného vystavujícího členského státu, je třeba v konkrétních případech přezkoumat jejich konkrétní důsledky.

59. Zadruhé – a na rozdíl od toho, co navrhuje předkládající soud – závěr o použitelnosti *obou* kroků přezkumu není ovlivněn skutečností, že rámcové rozhodnutí 2008/909 neobsahuje ustanovení odpovídající bodu 10 odůvodnění rámcového rozhodnutí o EZR. Tento bod odůvodnění stanoví, že provádění mechanismus EZR „lze pozastavit pouze v případě závažného a trvajícího porušování zásad stanovených v [článku 2 SEU] některým členským státem“ a v souladu s postupem stanoveným v článku 7 SEU.

60. Je pravda, že ve svém rozsudku ve věci Minister for Justice and Equality (Nedostatky soudního systému) se Soudní dvůr o tento bod odůvodnění opřel, když uvedl, že druhý krok přezkumu nemusí být proveden, pokud Rada uplatňování rámcového rozhodnutí o EZR ve vztahu k danému členskému státu pozastaví v návaznosti na postup stanovený v čl. 7 odst. 2 SEU [34].

61. Z toho však nevyplývá, že by neexistence ustanovení v rámcovém rozhodnutí 2008/909, které by na tento postup odkazovalo, znamenala, že by tento postup mohl být nahrazen rozhodnutím vnitrostátního soudu.

[32] – Rozsudek ve věci Openbaar Ministerie (Nezávislost vystavujícího justičního orgánu), bod 33.

[33] – Rozsudek ve věci Openbaar Ministerie (Nezávislost vystavujícího justičního orgánu), body 48 a 50.

[34] – Rozsudek ve věci Minister for Justice and Equality (Nedostatky soudního systému), body 70 až 72.

62. V kontextu rámcového rozhodnutí o EZR se Soudní dvůr vyjádřil velmi jasně, když uvedl, že neuplatnění druhého kroku přezkumu by vedlo k (nepřijatelnému) obecnému vyloučení použití zásady vzájemné důvěry a vzájemného uznávání na rozhodnutí přijatá soudy daného členského státu [35].

63. Jsem toho názoru, že totéž platí ve vztahu k rámcovému rozhodnutí 2008/909. Jak v zásadě rovněž uvedly nizozemská a polská vláda a Komise, neexistence výslovného odkazu na mechanismus pozastavení stanovený v čl. 7 odst. 2 SEU v takovém sekundárním právním předpise nemění nic na skutečnosti, že *obecné* pozastavení jeho uplatňování ve vztahu k danému členskému státu může vyplývat pouze z mechanismu stanoveného ustanovením primárního práva.

64. Konečně, pokud jde o nejistotu předkládajícího soudu, zda by první krok přezkumu měl provést vnitrostátní soud, anebo zda se jedná o záležitost výkladu unijního práva vyhrazenou Soudnímu dvoru, plně uznávám obavy předkládajícího soudu, pokud jde o význam této otázky. Pokud však jde o návrh předkládajícího soudu (jak je dále zachycen ve znění čtvrté předběžné otázky) [36], že takové určení by mělo být provedeno jednotným způsobem, aby se v rámci Evropské unie předešlo právní nejistotě, podotýkám, že takové jednotné určení může vyplývat pouze z výše uvedeného postupu založeného na čl. 7 odst. 2 SEU, jehož následkem je pozastavení uplatňování daného nástroje vůči danému členskému státu. Bez takového určení se rámcové rozhodnutí 2008/909 nadále použije. Jak již bylo řečeno, z výše uvedených důvodů se domnívám, že doložka o základních právech uvedená v čl. 3 odst. 4 daného rámcového rozhodnutí poskytuje vykonávajícímu orgánu možnost – a dokonce i povinnost – zabránit legitimizaci dřívějších porušení základního práva na spravedlivý proces výjimečným odmítnutím uznání rozsudku a výkonu trestu za podmínek popsaných v tomto stanovisku výše.

65. V tomto ohledu rovněž podotýkám, že ačkoliv otázka, zda je obecně možné nepsaný důvod pro výjimečné odmítnutí výkonu EZR přenést na rámcové rozhodnutí 2008/909, jakož i podmínky, za kterých se použije, je věcí výkladu unijního práva, který může poskytnout Soudní dvůr ve své odpovědi na otázku, která mu byla položena podle článku 267 SFEU, závisí určení, zda tento důvod musí být v daném případě uplatněn, na skutkových okolnostech dotčeného případu a je otázkou uplatňování unijního práva, která spadá výhradně do pravomoci vnitrostátního soudu [37]. To platí nejen, pokud jde o druhý krok přezkumu, jenž se týká konkrétních okolností daného případu, ale i pokud jde o krok první, který se týká zjištění existence všeobecných nebo systémových nedostatků ve vztahu, v projednávaném případě, k soudnictví vystavujícího členského státu. V souladu s tímto výchozím předpokladem poskytuje judikatura týkající se rámcového rozhodnutí o EZR uvedená v tomto stanovisku vnitrostátnímu soudu vodítko, pokud jde o faktory, které je třeba za tímto účelem zohlednit [38].

[35] – Viz v tomto smyslu rozsudek Openbaar Ministerie (Nezávislost vystavujícího justičního orgánu), bod 43.

[36] – Podotýkám, že čtvrtá otázka je položena podpůrně, pro případ, že by Soudní dvůr na první a druhou otázku odpověděl v tom smyslu, že vykonávající orgán nemůže odmítnout uznání a výkon žádosti z (pouhého) důvodu existence systémových nebo všeobecných nedostatků (neboť dle mého porozumění úvah předkládajícího soudu by toto posouzení neměl provést vnitrostátní soud, ale Soudní dvůr).

[37] – Viz rozsudek ze dne 16. listopadu 2021, Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim a další (C-748/19 až C-754/19, EU:C:2021:931, bod 75 a citovaná judikatura), a v tomto smyslu rozsudek ze dne 6. října 2021, Consorzio Italian Management a Catania Multiservizi (C-561/19, EU:C:2021:799, bod 35 a citovaná judikatura).

[38] – Viz například rozsudek ve věci Openbaar Ministerie [Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě, body 78 až 80 a citovaná judikatura (v kontextu zvláštní záruky soudu dříve zřízeného zákonem)].

66. S ohledem na výše uvedenou analýzu tedy docházím k závěru, že čl. 3 odst. 4 rámcového rozhodnutí 2008/909 je třeba vykládat v tom smyslu, že v situacích, kdy tento nástroj vykonávajícímu orgánu ukládá povinnost uznat rozsudek a provést výkon trestu, a pokud má tento orgán *zaprvé* důkazy o systémových nebo všeobecných nedostatcích týkajících se nezávislosti soudnictví ve vystavujícím členském státě, může takové uznání a výkon odmítnout, pouze pokud *zadruhé* za konkrétních okolností daného případu dojde k závěru, že existují závažné důvody se domnívat, že mimo jiné s ohledem na relevantní informace poskytnuté dotčenou odsouzenou osobou týkající se způsobu projednání její trestní věci, došlo k porušení základního práva této osoby na spravedlivý proces, jak je stanoveno v článku 47 druhém pododstavci Listiny.

D. Odkaz na příslušný časový rámec

67. Zbývá určit, jaký je relevantní časový bod, ve vztahu ke kterému by mělo být použití výše uvedeného nepsaného důvodu zváženo a ve vztahu ke kterému by měl být proveden dvoufázový přezkum diskutovaný v projednávané věci.

68. Za okolností věci v původním řízení vyvstává konkrétně otázka, zda je tímto časovým bodem buď *zaprvé* přijetí původního rozsudku, kterým byl MD trest odnětí svobody uložen, nebo *zadruhé* zda by mohlo jít i o okamžik přijetí usnesení, kterým byl odklad výkonu tohoto trestu zrušen, nebo dokonce zda to zahrnuje *zatřetí* okamžik, kdy byl předkládající soud vyzván k rozhodnutí o návrhu na výkon sporného trestu.

69. Podotýkám, že o relevanci *prvního* časového bodu identifikovaného předkládajícím soudem neexistují žádné zvláštní pochybnosti. Rozumím, že v tomto časovém bodě byl MD v návaznosti na soudní řízení, ve kterém byla posuzována vina MD, uložen sporný trest odnětí svobody. Takové řízení musí jasně poskytovat vhodné procesní záruky, včetně práva na spravedlivý proces zakotveného v článku 47 druhém pododstavci Listiny, o které se jedná v původním řízení. Použití nepsaného důvodu posuzovaného předkládajícím soudem – jak rovněž uvedla Komise a polská vláda – tedy za účelem určení, zda řízení probíhalo na pozadí systémových nebo všeobecných nedostatků ovlivňujících nezávislost soudnictví vystavujícího členského státu a zda tyto nedostatky navíc konkrétně ovlivnily základní právo MD na spravedlivý proces, logicky musí odkazovat na situaci panující ve vystavujícím členském státě v době tohoto řízení.

70. Pokud by se vnitrostátní soud domníval, že dvoufázový přezkum vede ke kladné odpovědi, domnívám se, jak také navrhuje Komise, že přezkum veškerých následných rozhodnutí přijatých po původním rozsudku se stává nadbytečným, protože možnost je uznat a vykonat závisí na možnosti uznat a vykonat původní rozsudek.

71. Pokud by však posouzení provedené s ohledem na původní rozsudek ponechalo možnost jej uznat a vykonat otevřenou, vyvstává otázka, zda lze předmětný nepsaný důvod uplatnit také s odkazem na situaci převažující ve vystavujícím členském státě, když bylo přijato zrušovací usnesení (*druhý* časový bod uvedený v bodě 68 výše).

72. Na tuto otázku mají polská vláda a Komise odlišné názory. Zatímco se Komise domnívá, že tento časový bod je relevantní (ačkoli na podpůrném základě, jak jsem právě vysvětlila v bodech 70 a 71 výše), polská vláda tvrdí opak.

73. V zásadě souhlasím s Komisí, ačkoliv toto konstatování bude dále upřesněno níže.

74. Polská vláda na podporu svého argumentu o irelevantnosti výše uvedeného druhého časového bodu uvádí, že zrušovací usnesení nesplňuje definici „rozsudku“ ve smyslu čl. 1 písm. a) rámcového rozhodnutí 2008/909, a proto do působnosti tohoto nástroje nespadá.

75. V tomto ohledu je pravda, že rámcové rozhodnutí 2008/909 se podle svého čl. 3 odst. 3 vztahuje „pouze na uznávání rozsudků […] ve smyslu tohoto rámcového rozhodnutí“. Článek 1 písm. a) tohoto rámcového rozhodnutí stanoví, že „ ‚rozsudkem‘ se rozumí pravomocné rozhodnutí nebo příkaz soudu vydávajícího [členského] státu ukládající trest fyzické osobě“. Je rovněž pravda, že sporný trest byl MD uložen původním rozsudkem, zatímco pozdější usnesení „pouze“ zrušilo původní odklad jeho výkonu.

76. Toto konstatování však podle mého názoru neznamená, že by toto usnesení nebylo pro výkon rámcového rozhodnutí 2008/909 relevantní.

77. Ve shodě s Komisí podotýkám, že v projednávaném případě by původní rozsudek mohl zvláštní použití režimu uznávání podle rámcového rozhodnutí 2008/909 spustit pouze tehdy, pokud by původní odklad výkonu trestu byl dotčeným usnesením zrušen, protože MD před jeho přijetím ještě neměl povinnost nastoupit do výkonu trestu, který mu byl uložen. Je to tedy usnesení (uvažované společně s původním rozsudkem), které po splnění příslušných podmínek v zásadě zakládá povinnost vykonávajícího orgánu provést výkon uloženého trestu. To podle mého názoru stačí k tomu, aby alespoň v této fázi analýzy nebyla pro účely posouzení předmětného nepsaného důvodu pro odmítnutí vyhovět žádosti podané na základě rámcového rozhodnutí 2008/909 vyloučena relevance druhého časového bodu určeného v bodě 68 výše.

78. Polská vláda také tvrdí, že posouzení situace převládající ve vystavujícím členském státě v takovém časovém bodě je irelevantní, protože zrušovací usnesení nezměnilo povahu ani výši uloženého trestu. Z toho vyplývá, že posouzení situace k datu řízení, ve kterém bylo přijato, je zkrátka nadbytečné. Polská vláda dále vysvětlila, že podle platných vnitrostátních pravidel je zrušení odkladu povinné, pokud se dotyčná osoba během zkušební doby dopustila úmyslného protiprávního jednání[39] a že v takové situaci nemá vnitrostátní soud žádnou posuzovací pravomoc a musí odklad výkonu trestu zrušit.

79. Konstatuji, že ve věci Ardic byla Soudnímu dvoru předložena do určité míry podobná situace[40]. V uvedeném případě byl odklad výkonu trestu odnětí svobody zrušen, protože dotčená osoba nesplnila podmínky zkušební doby. Tato osoba se účastnila hlavního líčení, které vyvrcholilo rozsudkem o uložení trestu odnětí svobody, ale nezúčastnila se následného řízení, v němž byl odklad výkonu tohoto trestu zrušen. Za těchto okolností byl Soudní dvůr požádán, aby určil, zda nepřítomnost dotčené osoby v řízení, které vedlo k tomuto následnému rozhodnutí o zrušení, může za určitých podmínek představovat důvod pro odmítnutí výkonu EZR podle čl. 4a odst. 1) rámcového rozhodnutí o EZR.

80. Soudní dvůr odpověděl záporně a objasnil, že posouzení tohoto důvodu pro odmítnutí se může týkat pouze rozhodnutí vyplývajícího z řízení (konaného v nepřítomnosti), kterým se pravomocně rozhoduje o vině a případně o trestu odnětí svobody. Tento důvod se naopak netýká rozhodnutí o výkonu nebo uplatnění trestu odnětí svobody, s výjimkou případů, kdy mění povahu nebo výši tohoto trestu a orgán, který jej přijal, měl v tomto ohledu prostor pro uvážení[41].

[39] – Podle polské vlády to vyplývá z článku 75 ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (zákon ze dne 6. června 1997 o trestním zákoníku).

[40] – Rozsudek ze dne 22. prosince 2017, Ardic (C-571/17 PPU, EU:C:2017:1026; dále jen „rozsudek ve věci Ardic“).

[41] – Viz také rozsudek ve věci LU a PH, bod 53.

81. Jak již bylo uvedeno, ze spisu vyplývá, že zrušovací usnesení dotčené v projednávané věci nemění povahu ani výši uloženého trestu. Navíc a s výhradou ověření předkládajícím soudem polská vláda vysvětlila, že vnitrostátní soud neměl prostor pro uvážení, zda jej přijmout, či nikoli.

82. Podle mého názoru však z těchto skutečností nevyplývá, že se okolnosti ve vystavujícím členském státě, které vedly k tomuto zrušení, nutně stávají irelevantními pro účely posouzení, zda může být nepsaný důvod pro výjimečné odmítnutí uznání rozsudku a výkonu trestu použitelným *in casu*. To z toho důvodu, že dotčená osoba může předložit zvláštní informace naznačující, že rozhodná okolnost vedoucí ke zrušení odkladu byla konkrétním důsledkem výše uvedených všeobecných a systémových nedostatků.

83. S ohledem na výše uvedené předkládací rozhodnutí neobsahuje žádné takové konkrétní informace, ani v něm není upřesněno, jaká rozhodná okolnost vedla k přijetí daného zrušujícího usnesení.

84. V tomto ohledu mohou být důvody vedoucí k rozhodnutí zrušit odklad výkonu trestu odnětí svobody různé a mohou záviset na použitelném vnitrostátním právu. Z vysvětlení poskytnutého polskou vládou, jak je popsáno v bodě 78 výše, jsem vyrozuměl, že přijetí zrušujícího usnesení, jakým je sporné usnesení, je automatickým důsledkem spáchání nového (úmyslného) protiprávního jednání.

85. Pokud by za těchto okolností mělo být shledáno, že předmětné zrušení odkladu automaticky vyplývalo ze skutečnosti, že byl MD nově odsouzen v trestním řízení, mám za to, stejně jak v zásadě tvrdí Komise, že se okolnosti, za kterých k tomuto odsouzení došlo (a tedy okamžik tohoto nového odsouzení v trestním řízení) stávají relevantními pro podpůrné použití předmětného nepsaného a výjimečného důvodu, pokud důkazy předložené vykonávajícímu orgánu k takovému postupu směřují.

86. Pokud by mělo být shledáno, že systémové nebo všeobecné nedostatky zasahující soudnictví vystavujícího členského státu konkrétně ovlivnily právo dotčené osoby na spravedlivý proces v nových řízeních, v nichž byla shledána vinnou za nový trestný čin, bude toto zjištění nutně relevantní pro posouzení následného zrušení odkladu pro účely režimu uznávání a výkonu podle rámcového rozhodnutí 2008/909. Tak je tomu proto, že bez takového nového odsouzení v trestním řízení by ke zrušení odkladu výkonu trestu nedošlo [42].

87. Naproti tomu, pokud jde nakonec o *třetí časový bod* uvedený v bodě 68 výše, konkrétně okamžik, kdy je vykonávající orgán vyzván, aby rozhodl o uznání rozsudku a výkonu trestu, ve shodě s polskou vládou a Komisí tento časový bod nepovažuji pro účely použití předmětného nepsaného důvodu za relevantní vzhledem k tomu, že situace ve vystavujícím členském státě v dané době nemůže zpětně ovlivnit trestní řízení, které v tomto státě již bylo ukončeno [43].

88. S ohledem na výše uvedenou analýzu docházím k závěru, že pokud se žádost o uznání a výkon podle rámcového rozhodnutí 2008/909 týká rozsudku, kterým byl uložen trest odnětí svobody a jehož výkon – původně odložený – byl následně nařízen, aniž byla změněna povaha nebo výše uvedeného trestu, mělo by být zváženo použití nepsaného důvodu pro výjimečné odmítnutí

[42] – Viz obdobně také rozsudek ve věci LU a PH, body 65 až 68 a 70, podle kterého odsouzení v trestním řízení *in absentia*, bez kterého by nebyl zrušen odklad výkonu trestu odnětí svobody, pro který by v dané věci vydán EZR, je součástí „soudního jednání, ve kterém bylo vydáno dané rozhodnutí“ ve smyslu čl. 4a odst. 1 rámcového rozhodnutí o EZR.

[43] – Dodávám, že na rozdíl od režimu rámcového rozhodnutí o EZR nezahrnuje rámcové rozhodnutí 2008/909 předání odsouzené osoby *z vykonávajícího státu do vystavujícího státu, ale naopak*, nebo nezahrnuje žádné předání, pokud dotčená osoba, jako je MD, se již ve vykonávajícím státě nachází.

uznání rozsudku a výkonu trestu, jak je popsáno v bodě 66 výše, a měl by být proveden související dvoufázový přezkum, a to ve vztahu k časovému bodu, kdy byl vynesen původní rozsudek o uložení trestu odnětí svobody. Pokud tento přezkum nevede k závěru, že uznání a výkon je třeba odmítnout, musí být stejný přezkum proveden, pokud důkazy předložené orgánu vykonávajícího členského státu k takovému postupu směřují, ve vztahu k časovému bodu, kdy nastala rozhodná okolnost, která vedla ke zrušení odkladu výkonu trestu.

V. Závěry

89. Vzhledem k výše uvedenému navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na předběžné otázky položené Landgericht Aachen (Zemský soud v Cáchách, Německo) takto:

„Článek 3 odst. 4 rámcového rozhodnutí Rady 2008/909/SVV ze dne 27. listopadu 2008 o uplatňování zásady vzájemného uznávání rozsudků v trestních věcech, které ukládají trest odnětí svobody nebo opatření spojená se zbavením osobní svobody, za účelem jejich výkonu v Evropské unii,

musí být vykládán v tom smyslu, že

v situacích, kdy toto rámcové rozhodnutí vykonávajícímu orgánu ukládá povinnost uznat rozsudek a provést výkon trestu, a pokud má tento orgán *zaprvé* důkazy o systémových nebo všeobecných nedostatcích týkajících se nezávislosti soudnictví ve vystavujícím členském státě, může takové uznání a výkon odmítnout, pouze pokud *zadruhé* za konkrétních okolností daného případu dojde k závěru, že existují závažné důvody se domnívat, že mimo jiné s ohledem na relevantní informace poskytnuté dotčenou odsouzenou osobou týkající se způsobu rozhodování v její trestní věci, došlo k porušení základního práva této osoby na spravedlivý proces, jak je stanoveno v článku 47 druhém pododstavci Listiny základních práv Evropské unie.

Pokud se žádost o uznání rozsudku a výkon trestu podle rámcového rozhodnutí 2008/909 týká rozsudku, kterým byl uložen trest odnětí svobody a jehož výkon – původně odložený – byl následně nařízen, aniž byla změněna povaha nebo výše uvedeného trestu, musí být proveden výše uvedený dvoufázový přezkum, a to ve vztahu k časovému bodu, kdy byl vynesen původní rozsudek o uložení trestu odnětí svobody. Pokud tento přezkum nevede k závěru, že uznání a výkon je třeba odmítnout, musí být stejný přezkum proveden, pokud důkazy předložené orgánu vykonávajícího členského státu k takovému postupu směřují, ve vztahu k časovému bodu, kdy nastala rozhodná okolnost, která vedla ke zrušení odkladu výkonu trestu.“